

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. de Minister
Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de Minister voor Rechtsbescherming
Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninklijke relaties
t.a.v. de Staatssecretaris

Datum: 3 september 2020

Betreft: Reactie AKJ op internetconsultatie Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor
jeugdigen

Geachte Ministers en Staatssecretaris,

Op 10 juli 2020 heeft u een internetconsultatie uitgezet op het voorstel van de Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen. Stichting AKJ – *vertrouwenspersonen in de jeugdhulp* – aanbieder van onafhankelijk vertrouwenswerk voor alle cliënten van de Jeugdwet, Veilig Thuis-organisaties en de Raad voor de Kinderbescherming maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid de voorgestelde wet van advies en opmerkingen te voorzien.

Het AKJ herkent het probleem dat de benodigde zorg of hulp nu vaak onvoldoende beschikbaar is. De situaties die de vertrouwenspersonen veel tegenkomen zijn:

- De gecertificeerde instelling (GI) is van mening dat bepaalde hulp noodzakelijk is in het kader van een kinderschermingsmaatregel, maar zegt dit niet te kunnen inzetten omdat de gemeente niet kan/ wil betalen of deze hulp niet heeft ingekocht. Hoewel de GI wettelijk gezien besluit welke hulp ingezet moet worden, blijkt dit in de praktijk regelmatig niet mogelijk te zijn.
- De jeugdige die verblijft in een jeugdhulpinstelling wil graag naar een vervolgplek in een andere gemeente of regio. Dit kan niet omdat de gemeente hier geen zorg heeft ingekocht.

Daarnaast herkent het AKJ het geschetste probleem rondom onduidelijkheid over de toeleiding naar jeugdhulp via de lokale teams, hun werkwijze en kwaliteit.

Ten slotte krijgt het AKJ ook te maken met klachten en vragen die voortvloeien uit de verantwoording van jeugdhulpaanbieders aan gemeenten. Zo geven cliënten aan dat gemeenten soms verzoeken om veel inhoudelijke informatie over de hulpverlening ten behoeve van de verantwoording, terwijl dat bij andere gemeenten niet het geval is.

Ten aanzien van de voorgestelde wijzigingen heeft het AKJ een aantal opmerkingen.

1. Lokale teams

Leg de basis- en/ of kwaliteitseisen voor lokale teams vast, waaronder voldoen aan klachtrecht bij het bieden van jeugdhulp, en beschikken over de benodigde expertise.

Er is veel diversiteit en kwaliteitsverschil bij de lokale teams. Daarnaast is het niet altijd duidelijk wat men van een lokaal team mag verwachten. Het verdient daarom aanbeveling om wettelijke eisen te stellen aan de basis- en/ of kwaliteitseisen voor lokale teams. Daar waar lokale teams ook zelf jeugdhulp bieden valt hieronder tevens het hebben van een (externe) klachtencommissie en een heldere klachtenregeling, conform de Jeugdwet, die op een passende manier onder de aandacht van cliënten wordt gebracht. Vanuit de praktijk merkt het AKJ dat de lokale teams van de gemeenten niet allemaal aan deze eis voldoen, waardoor cliënten niet of onvoldoende in staat worden gesteld gebruik te maken van het klachtrecht. Door het vastleggen van een aantal basiseisen waaraan een lokaal team moet voldoen, wordt (rechts)ongelijkheid tussen cliënten van verschillende gemeenten of regio's voorkomen. Daarnaast is het zeer wenselijk extra te benadrukken dat lokale teams voldoende expertise in huis hebben of experts inhuren die kennis hebben van specialistische en zwaardere zorg, zodat men niet te lang met te lichte zorg blijft door gaan. Regelmatig zaken bespreken in het bijzijn van experts op het gebied van intensievere of meer gespecialiseerde zorg helpt om tijdig op te schalen. Het AKJ krijgt van cliënten met enige regelmaat te horen dat bepaalde zwaardere zorg niet ingezet wordt, maar dat het lokale team de (lichtere) zorg blijft bieden, of dat bij een beoordeling van zorg de – volgens ouders – benodigde expertise niet in het lokale team aanwezig zou zijn.

2. Inkoop en uitvoeringslasten

Garandeer ook kwalitatief goede zorg, door op te nemen dat zorg pas kan worden ingekocht als deze voldoet aan de kwaliteitseisen die de Jeugdwet stelt aan jeugdhulpaanbieders.

Het komt met enige regelmaat voor dat jeugdhulpaanbieders die niet voldoen aan (alle) kwaliteitseisen die de Jeugdwet stelt aan jeugdhulpaanbieders, gecontracteerd zijn door gemeenten. Zo ziet het AKJ het nog steeds voorkomen dat jeugdhulpaanbieders geen klachtenregeling hebben of geen (externe) klachtencommissie hebben ingesteld. Ook komt het voor dat niet gewerkt wordt met SKJ-geregistreerde professionals, wat tevens een vereiste is vanuit de Jeugdwet. Dit kan voorkomen worden door als inkoop eis te stellen dat een jeugdhulpaanbieder moet voldoen aan de kwaliteitseisen van de Jeugdwet. Dit biedt meer zekerheid dat de kwaliteit van de aangeboden hulp al bij aanvang zo hoog mogelijk is.

Dring uitvoeringslasten nog verder terug door het vastleggen van eenduidige inkoop- en verantwoordingsnormen.

Tijd en geld dat besteed wordt aan het inkopen (aanbestedingstrajecten) en verantwoorden van zorg is tijd en geld die niet besteed kan worden aan de cliënt. Het AKJ hoort met name via de jeugdhulpaanbieders dat het toch aanzienlijk meer tijd en geld kost om samen te werken met veel verschillende gemeenten die allemaal andere inkoop- en verantwoordingsnormen hanteren.

In de Memorie van Toelichting staat dat, wanneer er zowel regionaal als lokaal ingekocht wordt bij een aanbieder, het wenselijk is om inkoop en verantwoording eenduidig te laten verlopen. Om uitvoeringslasten terug te dringen is dit niet alleen wenselijk, maar in onze optiek zelfs essentieel om dit eenduidig te laten verlopen. Mogelijk zou het nog beter zijn om inkoop en verantwoording landelijk eenduidig te laten verlopen, door het vaststellen van landelijke normen t.a.v. inkoop, facturatie, verantwoording, etc.

Overweeg een landelijke inkoop van zeer specialistische jeugdhulp en de uitvoering van de kindbeschermsmaatregelen en jeugdreclassering.

Zeer specialistische jeugdhulp betreft soms maar één instelling die voor het hele land deze hulp aanbiedt. Het is sterk de vraag of regionale inkoop hiervoor geschikt is. Daarnaast zou de uitvoering van kindbeschermsmaatregelen en jeugdreclassering mogelijk ook beter landelijk ingekocht of gereguleerd moeten worden, vergelijkbaar met de Raad voor de Kinderbescherming.

Laat meerjarencontracten de norm worden.

Het verdient aanbeveling om sterker uit te dragen dat meerjarencontracten de norm zijn. Een regio of gemeente kan altijd van een contract met een jeugdhulpaanbieder af als zij bijvoorbeeld kwalitatief geen goede zorg of zorg zoals overeengekomen bieden. Meerjarencontracten dringen uitvoeringslasten terug en geeft instellingen de ruimte om ook te investeren in de transformatie. Ook is het mogelijk om zodoende personeel meer zekerheid te geven en hen te behouden. Het AKJ merkt een groot verloop van medewerkers bij de jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen, hiermee gaat ervaring en expertise verloren. Het werken met meerjarencontracten draagt bij aan een kwalitatief goede zorg en meer perspectief voor cliënten op continuïteit van zorg.

3. Recht op hulp of zorg

Geef jeugdigen en hun (pleeg)ouders iets in handen om de hulp of zorg waar zij recht op hebben ook te effectueren.

Wanneer een verleningsbesluit wordt afgegeven door de gemeente of de GI, waarin bepaald wordt dat specifieke hulp ingezet moet worden, is deze niet altijd direct beschikbaar. Jeugdigen en hun (pleeg)ouders hebben recht op deze hulp als eenmaal besloten is dat deze nodig is. Nu hebben zij niets in handen om dit recht ook daadwerkelijk af te dwingen/ te effectueren. Het verdient aanbeveling om jeugdigen en hun (pleeg)ouders een rechtsmiddel in handen te geven om het recht op hulp om te zetten in daadwerkelijke hulp.

Wij hopen dat u onze adviezen en opmerkingen ter harte neemt en wij zijn altijd bereid nadere toelichting te geven op onze standpunten.

Met vriendelijke groet,
Namens het AKJ – vertrouwenspersonen in de jeugdhulp,
Mr. J. Hellinga - *Jurist*

